

صنعت صلح‌آمیز هسته‌ای برای جنگ نیست، برای اداره‌ی کشور است؛ برای کشاورزی است، برای درمان و بهداشت است، برای انرژی و همه‌ی چیزهایی است که متکی به انرژی است. ملت ایران دارد کار خودش را انجام می‌دهد؛ به شما چه؟ به شما چه ربطی دارد؟

۱۴۰۴/۱۱/۲۸

▼ حرف روز خرید یک کالای ایرانی تا کجا اثر می‌گذارد؟

خرید یک قلم کالای ساخت داخل، تنها یک معامله خرد نیست این انتخاب، زنجیره‌ای از حلقه‌های پنهان را به حرکت درمی‌آورد؛ از فروشنده محلی و خط تولید کارخانه گرفته تا تأمین‌کنندگان مواد اولیه، صنایع پایین‌دستی و نهایتاً مؤلفه‌های کلان اقتصادی مانند اشتغال، تورم و وابستگی ارزی. هر معامله کوچک یا بزرگ در کلان اقتصاد یک «تکانه» ایجاد می‌کند که در طول زنجیره تأمین منتشر می‌شود. نزدیک‌ترین حلقه به مصرف‌کننده، شبکه توزیع است. وقتی تقاضا برای یک کالای داخلی افزایش می‌یابد، اولین نشانه آن در صندوق فروشنده ثبت می‌شود. افزایش گردش مالی فروشگاهها به معنی کاهش نیاز به استقراض از سیستم بانکی و افزایش مالیات پرداختی به خزانه دولت است. این حلقه، محل تلاقی پول نقد و کالاست و نخستین جایی است که اثر «جله‌جایی» تقاضا از خارجی به داخلی خود را نشان می‌دهد. با رسیدن سفارش‌های بیشتر به کارخانه، دومین حلقه فعال می‌شود. تولیدکننده برای پاسخ به تقاضای اضافی، ضریب ظرفیت خود را بالا می‌برد. مهم‌ترین اثر در این حلقه، جلوگیری از تعدیل نیرو در شرایط رکودی و سپس ایجاد اشتغال جدید است. در اقتصاد ایران که بسیاری از واحدهای تولیدی با ظرفیت کمتر از ۵۰ درصد کار می‌کنند، یک جهش ۵ تا ۱۰ درصدی در فروش می‌تواند خط قرمز اخراج کارگران را عقب بزند. این حلقه، جایی است که خرید داخلی از یک «انتخاب مصرف‌کننده» به «واقعیت اشتغال» تبدیل می‌شود. حلقه سوم به زنجیره تأمین و صنایع پایین‌دستی بازمی‌گردد. کارخانه برای افزایش تولید به مواد اولیه، قطعات نیمه‌ساخته و خدمات لجستیک بیشتری نیاز دارد. این نیاز، مستقیماً به صنایع تأمین‌کننده منتقل می‌شود. این حلقه معمولاً از دید مصرف‌کننده پنهان است، اما اثر آن حیاتی‌تر است؛ زیرا یک جهش کوچک در تقاضای نهایی می‌تواند به دلیل اثر اهرمی زنجیره، جهشی بزرگ در تقاضای مواد اولیه ایجاد کند. دورترین و مهم‌ترین حلقه، سطح کلان اقتصادی است. وقتی حجم قابل توجهی از تقاضا از کالای خارجی به سمت داخلی تغییر مسیر می‌دهد، چند متغیر اساسی تحت تأثیر قرار می‌گیرد: کاهش تقاضا برای ارز و تثبیت نرخ ارز، افزایش ارزش افزوده داخلی و رشد تولید ناخالص داخلی، بهبود کسری بودجه دولت از طریق افزایش درآمدهای مالیاتی و کاهش هزینه‌های حمایتی، و کاهش وابستگی به واردات در کالاهای استراتژیک. این مدل در اقتصاد ایران قابل اندازه‌گیری است. با استفاده از جدول داده‌سنجی بانک مرکزی می‌توان دید هر یک ریال تقاضای نهایی برای یک کالای خاص، چه مقدار ارزش افزوده ایجاد می‌کند. مثلاً در صنعت نساجی، ضریب تکثیر اشتغال حدود ۳.۵ است؛ یعنی یک شغل مستقیم در کارخانه پوشاک، ۳.۵ شغل دیگر در زنجیره تأمین ایجاد می‌کند. منتقدان می‌گویند اگر کالای داخلی کیفیت پایین‌تری داشته باشد، این اثر زنجیره‌ای به ضرر مصرف‌کننده تمام می‌شود. اما کیفیت پایین اغلب معلول فروش پایین است نه علت آن. افزایش فروش می‌تواند چرخه معیوب را بشکند و طی چند سال کیفیت را ارتقا دهد.

آنچه گفته شده نمایش ساده‌شده یک حقیقت پیچیده اقتصادی است: هر انتخاب مصرف‌کننده، یک حلقه در زنجیره بلندی از تولید، اشتغال، درآمد و تراز ملی است. اثر پروانه‌ای وجود دارد، چه آن را ببینیم و چه نبینیم. آگاهی از این اثر، خود یک سرمایه است.

[علی قاسمی]

▼ گزارش روز

از «ترس از ایران» تا «ترس از همراهی با آمریکا»

با آغاز حملات آمریکا و رژیم صهیونی علیه ایران، کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس در موقعیتی بی‌سابقه قرار گرفتند. برخلاف جنگ‌های پیشین منطقه‌ای که این کشورها عمدتاً نقش تماشاگر را داشتند، این بار به دلیل میزبانی از پایگاه‌های نظامی آمریکا، به ناچار به خط مقدم کشیده شدند. جمهوری اسلامی بلافاصله اعلام کرد که هرگونه کمک به متجاوز، کشور میزبان را به هدف مشروع تبدیل خواهد کرد. در عمل نیز موشک‌ها و پهپادهای ایران افزون بر اهداف نظامی، به تأسیسات انرژی، فرودگاه‌های بین‌المللی و زیرساخت‌های حیاتی همه شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس اصابت کرد. در سطح روابط با آمریکا و رژیم صهیونی، جنگ به یکباره معمای امنیتی کشورهای عربی را از «ترس از ایران» به «ترس از همراهی با آمریکا» تغییر داد. پیش از آغاز جنگ، بیشتر کشورهای حاشیه خلیج فارس آشکارا از ترس اقدام تلافی‌جویانه ایران، خواستار توقف حملات بودند. با این حال، نفوذ قدرت‌های جدید بین‌المللی مانند چین از طریق قرارداد ۲۰۲۳ تهران-ریاض، در عمل وابستگی استراتژیک این منطقه را مدیریت کرده است. شواهد نشان می‌دهد کشورهای حاشیه خلیج فارس در تلاش برای ایفای نقش متوازن میان همکاری با آمریکا و رژیم صهیونی از یک سو و جلوگیری از اقدامات تلافی‌جویانه آینده از سوی دیگر هستند.

نکته دیگر که ساختار این روابط را پیچیده‌تر می‌کند، پدیدار شدن نخستین اختلافات جدی میان خود اعضای شورای همکاری خلیج فارس در جریان جنگ است. مشاور رئیس‌جمهور امارات آشکارا از موضع بسیار ضعیف شورا در برابر ایران انتقاد کرد و قطر هشدار داد وضعیت ممکن است به جنگی منجمد در منطقه منجر شود. این شکاف نشان می‌دهد که اعضای عرب شورا دیگر نمی‌توانند به عنوان یک بلوک واحد در برابر محور صهیونی-آمریکایی عمل کنند. جنگ نه تنها ایران و همسایگان عرب را مستقیماً درگیر کرده، بلکه اتحاد سنتی این کشورها با واشنگتن را به معمای تمام‌عیار تبدیل کرده است.

جنگ اخیر تصویر روشنی از واقعیت جدید به همه کشورهای عربی نشان داد: ایران نه یک تهدید فرضی، بلکه قدرتی منطقه‌ای با توانایی اعمال هزینه‌های متقابل است. این کشورها، از ریاض تا دوحه و از ابوظبی تا مسقط، پس از تحمل خسارت‌های مستقیم و مشاهده ناتوانی آمریکا در حفاظت کامل از آنها، ناچار به بازتعریف رابطه خود با تهران شده‌اند. سطح روابط به سمت نوعی بازدارندگی از طریق گفتگو و پذیرش قدرت ایران در منطقه حرکت کرده است، چرا که همگی دریافته‌اند رویارویی نظامی با همسایه پارسی، هزاران برابر پرهزینه‌تر از همزیستی عملگراییانه است. تجربه تلخ حملات ایران به تأسیسات انرژی همه شش کشور، این حقیقت را آشکار ساخت که میزبانی از پایگاه‌های آمریکایی و هماهنگی با رژیم صهیونی، نه امنیت، بلکه آتش به خرم خود آنها می‌زند.

[حسین نجفی]

▼ خبر ویژه

مردم آمریکا خواهان پایان جنگ با ایران هستند

نظرسنجی جدید مؤسسه رویترز/ایپسوس نشان می‌دهد که ۶۶ درصد از مردم آمریکا توضیحاتی را که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور این کشور، درباره لزوم تحمیل جنگ به جمهوری اسلامی ایران ارائه داده است، «قانع‌کننده نمی‌دانند». بر اساس این افکارسنجی، دو سوم آمریکایی‌ها معتقدند که ترامپ «اهداف عملیاتی نظامی ارتش این کشور در ایران را به روشنی توضیح نداده است». این نظرسنجی که طی چهار روز با شرکت ۱۲۵۴ نفر و حاشیه خطای ۳ درصد انجام شده، همچنین نشان داد که تعداد آمریکایی‌هایی که به دلیل درگیری در غرب آسیا از افزایش قیمت بنزین آسیب دیده‌اند، از ماه مارس ۸ درصد افزایش یافته و به ۶۳ درصد رسیده است. این آمار در حالی منتشر می‌شود که دولت ترامپ بارها مدعی شده است جنگ علیه ایران با حمایت افکار عمومی آمریکا همراه است. کارشناسان معتقدند این نظرسنجی نشان‌دهنده شکاف عمیق بین ادعاهای کاخ سفید و واقعیت‌های میدانی درباره میزان محبوبیت جنگ در میان شهروندان آمریکایی است. کاهش محبوبیت ترامپ در آستانه انتخابات و افزایش نارضایتی از هزینه‌های اقتصادی جنگ از جمله عواملی است که می‌تواند کاخ سفید را تحت فشار بیشتری برای خروج از بن‌بست کنونی قرار دهد.

رهبر شهید تولید را اهرم استقلال ملی می‌دانستند

محمدجواد ابروانی، معاون نظارت و حسابرسی دفتر رهبر شهید انقلاب، در آیین نکوداشت رهبر شهید به مناسبت سالروز بازدید ایشان از مجتمع مس سرچشمه کرمان در سال ۱۳۸۴، گفت که رهبر شهید تولید را به عنوان «اهرم استقلال ملی و عاملی برای شکوفاسازی ظرفیت‌های کشور» می‌دانستند و معتقد بودند اقتصاد ایران باید از ساختار نفتی و واردات‌محور به سمت اقتصادی تولیدمحور و صادرات‌گرا حرکت کند. ابروانی افزود: «رهبر شهید توجه بسیار فراوانی به امر تولید داشتند و از سال ۱۳۹۱ به طور ویژه به این مسئله پرداختند؛ در موضوع مهار تورم نیز ایشان به رشد تولید توجه جدی داشتند و معتقد بودند مهار تورم صرفاً از طریق انقباض در طرف تقاضا ممکن نیست و باید به طرف عرضه توجه شود.» معاون دفتر رهبر شهید با اشاره به بند نخست سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تصریح کرد که در این سیاست‌ها «مردمی‌سازی تولید به خوبی مورد تأکید قرار گرفته و به رشد طبقات متوسط و ضعیف جامعه نیز توجه شده است.» وی درباره راهکارهای رونق تولید گفت: «اقتصاد ایران باید از یک اقتصاد نفتی و واردات‌محور به سمت اقتصادی تولیدمحور و صادرات‌گرا حرکت کند. تحقق این تحول نیازمند تغییرات در خرده‌سیستم‌های اقتصادی است؛ به این معنا که تولید باید به عنوان مرکز استراتژیک تمام سیاست‌ها، قوانین و برنامه‌ها قرار گیرد.» ابروانی در پایان تأکید کرد کشور برای جهش اقتصادی آمادگی دارد و ایران از نیروی انسانی توانمند و دانشمندان جوان برخوردار است که می‌توانند این مسیر را پیش ببرند.

افشای نقش امارات در جنگ علیه ایران

روزنامه وال استریت ژورنال به نقل از منابع آگاه فاش کرد که امارات متحده عربی اندکی پیش از آنکه دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، برقراری آتش‌بس با ایران را اعلام کند، به صورت مخفیانه به ایران حمله کرده است. این روزنامه آمریکایی نوشت که ارتش امارات با اتکا به جنگنده‌های غربی و شبکه‌های تجسسی خود، رویکرد نظامی فعال‌تری را در پیش گرفته و این حملات نشان‌دهنده تمایل فزاینده ابوظبی برای استفاده از ابزارهای نظامی جهت گسترش نفوذ خود در سطح خاورمیانه است. وال استریت ژورنال فاش کرد که در یکی از این عملیات‌ها که در ماه آوریل انجام شد، «پالایشگاه نفت ایران در جزیره لاوان هدف حملات هوایی امارات قرار گرفت» و این تهاجم منجر به وقوع آتش‌سوزی گسترده و توقف بخش مهمی از فرآیند تولید در این تأسیسات شد. نکته قابل توجه این است که حمله به جزیره لاوان درست در روزهایی رخ داد که رئیس‌جمهور آمریکا برقراری آتش‌بس با ایران را اعلام کرده بود. بر اساس این گزارش، منابع آگاه اعلام کردند که «کاخ سفید به طور مخفیانه از مشارکت نظامی امارات در این حملات و همچنین ورود سایر کشورهای حوزه خلیج فارس به این نبرد استقبال کرده است.» این در حالی است که وزارت خارجه امارات تاکنون از هرگونه اظهارنظر رسمی در خصوص این حملات خودداری کرده است.

آل سعود آلت دست کم‌مایه آمریکاست

عبدالواحد ابو راس، معاون وزیر خارجه یمن، تأکید کرد که وضعیت نه جنگ و نه صلح دیگر به هیچ عنوان پذیرفتنی نیست و تعلل سعودی‌ها در برقراری صلح، صنعا را به سمت گزینه‌های دیگر سوق خواهد داد. ابو راس از ارسال دو نامه مشابه به رئیس شورای امنیت و دبیرکل سازمان ملل درباره ادامه محاصره تحمیلی علیه مردم یمن خبر داد و گفت: «ادامه محاصره ناعادلانه تحمیلی علیه مردم یمن از ۲۶ مارس ۲۰۱۵ در تضاد با صلح و امنیت بین‌المللی است.» وی افزود: «ادامه اقدامات ظالمانه طرف آمریکایی و آلت دست کم‌مایه آن در منطقه یعنی رژیم آل سعود بر ثبات منطقه و اقتصاد جهانی که در حال حاضر تحت تأثیر تجاوز آمریکایی-اسرائیلی علیه جمهوری اسلامی ایران قرار دارد، تأثیر منفی خواهد گذاشت.» این مقام یمنی با بیان اینکه صنعا رخدادها و تحولات جاری در منطقه را زیر نظر دارد، گفت: «تداوم این اقدامات خصمانه آمریکا و آلات دست آن موجب وارد آمدن خسارت و نتایج فاجعه‌باری خواهد شد.» معاون وزیر خارجه یمن تأکید کرد که سازمان ملل باید به رژیم سعودی هشدار دهد «پروژه‌های جاه‌طلبانه بر روی ویرانه‌های کشورهای و در خدمت به منافع آمریکا چیزی جز یک خیال‌پردازی واهی نیست.» ابو راس در پایان تصریح کرد: «وضعیت نه صلح و نه جنگ دیگر به هیچ وجه قابل قبول نیست و تعلل رژیم سعودی در برقراری صلح در یمن، ما را به سمت توسل به گزینه‌های دیگر برای پایان دادن به رنج مردم یمن سوق خواهد داد.»

کازم غریب‌آبادی، معاون حقوقی وزارت امور خارجه، طرح پیش‌نویس آمریکا درباره تنگه هرمز در شورای امنیت را تلاشی برای تغییر صورت‌مسئله دانست و گفت: «می‌توان "آزادی کشتیرانی" را گزینشی، سیاسی و جدا از منشور ملل متحد تفسیر کرد.» وی تصریح کرد: «مسئله اصلی، عبور کشتی‌ها در خلأ نیست؛ مسئله این است که برخی دولت‌ها می‌کوشند آثار اقدامات غیرقانونی خود را به زبان "نظم بین‌المللی" بازنویسی کنند.» غریب‌آبادی تأکید کرد هر متنی که بدون اشاره به تجاوز و حقوق مشروع ایران تنظیم شود، «ناقص، جانبدارانه، سیاسی و محکوم به شکست» خواهد بود.

سید محمد اتابک، وزیر صنعت، معدن و تجارت، با اشاره به ناکامی دشمنان در توقف پیشرفت ایران گفت: «دشمنان این ملت هر آنچه در توان داشته‌اند برای جلوگیری از این مسیر به کار گرفته‌اند، اما نتوانستند مسیر پیشرفت ایران را متوقف کنند.» وی با تأکید بر نقش رهبر شهید در این مسیر افزود: «ایشان باور داشتند ایران می‌تواند دوباره در جایگاهی بایسته که شایسته تاریخ و تمدن آن است.» اتابک تصریح کرد: «جنگ اخیر و عملکرد نیروهای مسلح ما شاهدهی بر کارآمدی اراده و توان فرزندان ایران است.»

منوچهر متکی، نماینده مجلس شورای اسلامی، در مصاحبه با الجزیره گفت: «پول سربازان و پایگاه‌های منطقه را همین کشورهای منطقه می‌دهند.» وی با اشاره به تهدیدات آمریکا علیه ایران افزود: «آمریکایی‌ها در خلیج فارس رو به ایران ایستادند و گفتند: ما باید ریشه ملت ایران را بزیم.» متکی تصریح کرد: «آمریکایی‌ها کشورهای حاشیه خلیج فارس را تحقیر کردند و پیوست توافق شورای همکاری خلیج فارس این بود که کشورهای منطقه باید تابع آمریکا باشند!» او کنترل ایران بر تنگه هرمز را اعمال حق قانونی دانست.

غسان سلامه، وزیر فرهنگ لبنان، بسیاری از مشکلات کنونی آمریکا را ناشی از بدعهدی در توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ دانست و گفت: «بسیاری از مشکلاتی که واشنگتن با آن روبه‌روست، به علت همین بدعهدی است که این کشور در توافق هسته‌ای با ایران تعهدات را زیر پا گذاشت.» وی با اشاره به مذاکرات لبنان و رژیم صهیونی تأکید کرد: «هرگز توافق آتش‌بس صوری را نخواهیم پذیرفت و ما به دنبال توقف جنگ از سوی دو طرف هستیم.»

طاهر النونو، مشاور رسانه‌ای رئیس دفتر سیاسی حماس، با محکومیت تداوم جنایات رژیم صهیونی در غزه گفت: «شغالگران به تاکتیک‌های کشتار و گرسنگی در نوار غزه ادامه می‌دهند که ادامه جنگ در مقیاس کوچکتر است.» وی با اشاره به نقض توافق از سوی رژیم صهیونی افزود: «شغالگران از اجرای مرحله اول توافق خودداری می‌کنند و می‌خواهند مطالبات مربوط به مرحله دوم را به دست آورند.» النونو تأکید کرد: «مذاکرات جدی نمی‌تواند قبل از توقف این تخلفات آغاز شود» و همچنین خواستار ورود مایحتاج اولیه به غزه شد.